

Sygn. akt. IV Ka 411/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Robert Zdych

Sędziowie SSO Dorota Nowińska

SSO Stanisław Jabłoński (spr.)

Protokolant Justyna Gdula

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2016 r.

sprawy **Z. G.**

urodz. (...) we W., syna P. i M. zd. B.

oskarżonego o przestępstwo z art. 270 § 2 kk w zw. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Śródmieścia

z dnia 21 stycznia 2016 roku sygn. akt II K 407/14

uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 kpk postępowanie w sprawie Z. G. umarza, a kosztami sądowymi w sprawie obciąża oskarżycielkę subsydiarną R. C..

Sygn. akt IV Ka 411/16

UZASADNIENIE

Z. G. został oskarżony o to, że w okresie od 2001 r. do chwili obecnej we W. usiłuje doprowadzić oskarżycielkę do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez wypełnienie weksla in blanco stanowiącego zabezpieczenie pożyczki udzielonej F. C. na kwotę 50 000 zł pomimo, że zmarły F. C. umówił się z oskarżonym na pożyczanie tylko 5 000 zł, a następnie wszczął wobec oskarżycielki postępowanie komornicze w celu wyegzekwowania nienależnej mu kwoty 50 000 zł,

to jest o popełnienie czynu opisanego w art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk

Wyrokiem z dnia 21 stycznia 2016 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia:

I. uznał Z. G. za winnego tego, że w okresie od 27 marca 2001 r. do 6 października 2014 r. we W. usiłował doprowadzić F. i R. C. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, że wypełnił weksel in blanco oraz sporządził deklarację wekslową na podpisanej in blanco kartce na kwotę 50 000 zł, pomimo, że kwota pożyczki miała wynosić 5 000 zł i na tej podstawie uzyskał sądowy nakaz zapłaty, a następnie wszczął egzekucję komorniczą,

tj. za winnego czynu z art. 270 § 2 k.k. w związku z art. 13 § 1 k.k. w związku z art. 286 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres 3 lat próby;

III. na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. i art. 628 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 640 k.p.k. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty procesu w wysokości 300 (trzysta) zł

Apelację od powyższego wyroku wywiódł obrońca oskarżonego, zarzucając mu:

1. Obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 55 § 1 i 2, art. 56 § 2 i art. 330 § 2 k.p.k. poprzez prowadzenie przez Sąd I-ej Instancji postępowania na podstawie aktu oskarżenia pokrzywdzonej R. C. z dnia 23.06.2014r., kiedy to pokrzywdzona R. C. złożyła subsydiarny aktu oskarżenia osobiście po upływie miesiąca od doręczenie jej zawiadomienia o postanowieniu z dnia 11.04.2014 r. organu postępowania przygotowawczego w przedmiocie powtórnego umorzeniu dochodzenia, w sytuacji gdy ww. przepisy postępowania wprowadzają wymóg złożenia subsydiarnego aktu oskarżenia w terminie miesiąca od doręczenia pokrzywdzonej ww. zawiadomienia o umorzeniu dochodzenia sporządzonego i podpisanego przez adwokata lub radcę prawnego, a tym samym z uwagi na przekroczenie przez pokrzywdzoną prekluzyjnego terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia Sąd I-ej instancji nie powinien prowadzić przedmiotowego postępowania i powinno być ono umorzony z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela, co stanowi bezzwzględną przyczynę odwoławczą,

2. Obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść wyroku (art. 438 pkt. 2 kpk), a mianowicie art. 55 § 1 i 2 oraz art. 330 § 2 k.p.k. poprzez prowadzenie przez Sąd I - ej Instancji postępowania na podstawie aktu oskarżenia pokrzywdzonej R. C. z dnia 23.06.2014r., kiedy to z akt postępowania przygotowawczego wynika, że F. C. dnia 31.05.2001 r. złożył do Prokuratury Rejonowej dla Wrocławia – Fabrycznej zawiadomienie o przestępstwie o ten sam czyn co zawiadomienie pokrzywdzonej R. C., które było rozpoznawane przez tą Prokuraturę w postępowaniu przygotowawczym pod sygn. akt 1 Ds. 3915/01, a tym samym ewentualna procedura do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia do Sądu powinna być wdrożona przez pokrzywdzonych w związku z ww. postępowaniem w roku 2001, a nie w związku z postępowaniem przygotowawczym o sygn. akt 1 Ds. 467/14

3. Obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść wyroku (art. 438 pkt. 2 kpk), a mianowicie art. 7 kpk w zw. art. 410 kpk polegającą na dowolnej, subiektywnej oraz fragmentarycznej ocenie dowodów zebranych w sprawie przejawiającą się w pominięciu dowodu z deklaracji wekslowej z dnia 31.12.2000r., nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 23.04.2001r., umowy kupna - sprzedaży z dnia 23.10.2012r. pomiędzy oskarżonym, a jego córką (k.49,18,19 akt postępowania przygotowawczego) które wskazują, że oskarżony za pośrednictwem Kancelarii (...) wezwał F. C. dnia 27.03.2001r. do wykupu wypełnionego weksla na 50.000 zł., natomiast dnia 23.10.2012r. oskarżony sprzedał należność opisaną w ww. nakazie zapłaty.

4. w konsekwencji obrazu ww. przepisów postępowania zarzucam dopuszczenie się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegającego na bezpodstawnym przyjęciu, że oskarżony miał dopuścić się zarzucanego mu czynu w okresie od 27.03.2001r. do 06.10.2014r., kiedy to z ww. dowodów z dokumentów wynika, że 23.10.2012r. oskarżony nie był właścicielem wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty, a co więcej ewentualny zarzucany mu czyn z art. 270 § 2 k.k. mógł być przez niego popełniony co najwyżej dnia 27.03.2001r., choć oskarżony w żadnej mierze nie przyznaje się do zarzucanego mu czynu, a tym samym okoliczność ta wpływa na odmienne obliczanie terminu przedawnienia karalności zarzucanego oskarżanemu czynu.

5. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść wyroku (art. 438 pkt. 2 kpk), a mianowicie art. 7 kpk w zw. art. 410 kpk polegającą na dowolnej, subiektywnej oraz fragmentarycznej ocenie dowodów zebranych w sprawie przejawiającą się w uznaniu za całkowicie wiarygodne i kluczowe zeznania świadka R. M., podczas gdy już sam Sąd I - instancji stwierdza, że ocena zeznań tego świadka musiała być ostrożna i wnikliwa albowiem jest to świadek zainteresowanego wynikiem sprawy oskarżenia, czyli osoby pokrzywdzonej, a jego zeznania są dowodem przeciw dokumentom, a ponadto pozostają one w całkowitej sprzeczności z wyjaśnieniami oskarżonego, częściowo z

zeznaniami pokrzywdzonej R. C. oraz z dowodami z dokumentów znajdującymi się aktach postępowania cywilnego prowadzonego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny pod sygn. akt I Nc 105/01, a zwłaszcza z dowodem z dokumentu w postaci „zgłoszenia przestępstwa” do Prokuratury Rejonowej W. z dnia 31.05.2001r. F. C. i z dowodem z sprzeciwu z dnia 30.05.2001r. F. C. (k. 14 i 15 akt postępowania cywilnego I Nc 105/01),

6. w konsekwencji obrazy ww. przepisów postępowania zarzucam dopuszczenie się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegającego na bezpodstawnym przyjęciu, że skoro świadek R. M. uczestniczył w spotkaniu F. C. z oskarżonym, to oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu, kiedy to oskarżony stanowczo zaprzeczył takiemu spotkaniu, co w konsekwencji doprowadziło do bezpodstawnego uznania przez Sąd, że zeznania ww. świadka są wiarygodne i dyskredytują wiarygodność wyjaśnień oskarżonego, co skutkowało bezpodstawnym skazaniem oskarżonego.

7. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść wyroku (art. 438 pkt. 1 kpk), a mianowicie art. 7 kpk w zw. art. 410 kpk polegającą na dowolnej, subiektywnej oraz fragmentarycznej ocenie dowodów zebranych w sprawie przejawiającą się w uznaniu za wiarygodne zeznania świadka T. M., z których wynika, że świadek miał być w domu R. C. podczas jej spotkania i rozmowy z oskarżonym, kiedy to zarówno oskarżony, jak i sama R. C. nic nie wspominają o obecności tego świadka w tym czasie oraz uznaniu za wiarygodne zeznania świadka R. P. - brata pokrzywdzonej, z których wynika, że wiedział on co się dzieje w domu F. C., że gdyby jego szwagier dysponował taką kwotą to świadek ten by o tym wiedział oraz na pominięciu i niewyjaśnieniu tej części zeznań tego świadka, w których podaje on, że w czasie udzielania pożyczki szwagrowi została już zakończona budowa jego domu i spłacanie samochodu,

8. w konsekwencji obrazy ww. przepisów postępowania zarzucam dopuszczenie się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegającego na bezpodstawnym przyjęciu, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu.

9. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść wyroku (art. 438 pkt. 2 kpk), a mianowicie art. 7 kpk w zw. art. 410 kpk polegającą na dowolnej, subiektywnej oraz fragmentarycznej ocenie dowodów z dokumentów w postaci deklaracji wekslowej z dnia 31.12.2000 r. podpisanej przez F. C. i weksla in blanco podpisanego również przez F. C., kiedy to autentyczność tych dokumentów w żaden sposób nie została podważona podczas postępowania sądowego (treść opinii biegłego sądowego grafologa),

10. w konsekwencji obrazy ww. przepisów postępowania zarzucam dopuszczenie się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegającego na bezpodstawnym przyjęciu, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o:

- uchylenie zaskarżanego wyroku i umorzenie postępowania,

ewentualnie

- zmianę zaskarżanego wyroku i uniewinnienie oskarżonego Z. G. od zarzucanego mu czynu,

Ponadto obrońca wniósł o zasądzenie na rzecz oskarżonego kosztów postępowania przed Sądem I instancji i Sądem Odwoławczym, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Odwoławczym od Skarbu Państwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy zasługiwała na uwzględnienie co do wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania. Treść wyroku Sądu odwoławczego jest w rozpoznawanej sprawie zdeterminowana zaistnieniem sytuacji procesowej, o której stanowi art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.. Zasadnie bowiem autor środka zaskarżenia wskazał, że Sąd Rejonowy procedował pomimo zajścia jednej z okoliczności wyłączających

postępowanie w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Uwzględniając zatem dyspozycję normy wynikającej z art. 439 § 1 k.p.k. oraz art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., Sąd Okręgowy zobligowany był do uchylenia wyroku Sądu I instancji i umorzenia postępowania. W tym stanie rzeczy ustosunkowanie się do wszelkich podniesionych w apelacji zarzutów byłoby bezprzedmiotowe. Dlatego też, na podstawie art. 436 k.p.k. ograniczono rozpoznanie środka odwoławczego do uchybienia, którego stwierdzenie było wystarczające do wydania orzeczenia przez Sąd II instancji.

Przechodząc do szczegółowych rozważań w zakresie tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej, polegającej na wydaniu zaskarżonego wyroku pomimo braku skargi uprawnionego oskarżyciela, wskazać należy w pierwszej kolejności, że postępowanie przed Sądem Rejonowym zainicjowane zostało wniesieniem przez pokrzywdzoną aktu oskarżenia w trybie art. 55 § 1 k.p.k. Skuteczność skargi subsydiarnej, statutowanej w powyższym przepisie, uzależniona jest od spełnienia szeregu warunków określonych przepisami Kodeksu postępowania karnego. Jednym z nich jest dotrzymanie terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, który wynosi miesiąc od doręczenia pokrzywdzonemu zawiadomienia o postanowieniu powtórnie odmawiającym wszczęcia postępowania lub umarzającym postępowanie. Warunki uznania doręczeń za skuteczne zostały zdefiniowane w Rozdziale 15 Kodeksu postępowania karnego. Istotnym w niniejszej sprawie jest przepis art. 132 § 2, który przewiduje możliwość doręczenia pisma dorosłemu domownikowi adresata, w wypadku gdy ten ostatni jest chwilowo nieobecny w swoim mieszkaniu. Z kolei sposób liczenia terminów został sprecyzowany przez Ustawodawcę w przepisach Rozdziału 14 Kodeksu. W szczególności art. 123 § 2 k.p.k. ustanawia regułę, według której koniec terminu oznaczonego w miesiącach przypada na ten dzień miesiąca, który odpowiada początkowi terminu. Przepisy odnoszące się do trybu wniesienia przez pokrzywdzonego aktu oskarżenia nie przewidują odstępstw od wskazanych wyżej reguł postępowania.

Przenosząc przytoczone uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy, podkreślić należy kilka faktów. Po pierwsze, analiza akt sprawy prowadzi do przyjęcia, że doręczenie pokrzywdzonej zawiadomienia o postanowieniu powtórnie umarzającym dochodzenie w sprawie 1 Ds. 467/14 (uprzednio 1 Ds. 2602/13) miało miejsce w dniu 19 maja 2014 r. Zawiadomienie to (k. 60 akt dochodzenia) zawierało wymagane przepisem art. 330 § 2 k.p.k. pouczenie pokrzywdzonego o przysługującym mu uprawnieniu do wniesienia aktu oskarżenia określonego w art. 55 § 1 k.p.k.. Jak wynika ze znajdującego się w aktach sprawy zwrotnego potwierdzenia odbioru (k. 62), przedmiotowe pismo zostało odebrane przez T. M.. Celem wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości co do prawidłowości doręczenia, podczas rozprawy odwoławczej Sąd okazał dokument potwierdzenia odbioru pokrzywdzonej R. C., która oświadczyła, że został on podpisany przez przyjaciela domu, który podczas jej nieobecności był upoważniony do odbioru korespondencji (protokół rozprawy, k. 173). W tym kontekście za początek terminu do wniesienia przez R. C. aktu oskarżenia należało uznać 19 maja 2014. Przy zastosowaniu przytoczonego wyżej przepisu art. 123 § 2 k.p.k. koniec tego terminu przypadł zaś na dzień 19 czerwca 2014 r. Tymczasem sporządzony przez pokrzywdzoną akt oskarżenia wpłynął do Sądu w dniu 23 czerwca 2014 r. (k. 1 akt II K 407/14), natomiast wysłany został przez adw. T. S. za pośrednictwem operatora pocztowego w dniu 20 czerwca 2014 r. (k. 2). W konsekwencji, nawet gdyby przyjąć za moment dokonania czynności procesowej dzień nadania pisma w placówce pocztowej, to stwierdzić należy, że termin do wniesienia przez pokrzywdzoną aktu oskarżenia na podstawie art. 55 § 1 k.p.k. – nie został zachowany.

Podkreślenia wymaga stanowisko ugruntowane zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie, a podzielane również przez Sąd Okręgowy w obecnym składzie, wedle którego w razie przekroczenia terminu do wniesienia subsydiarnego aktu

oskarżenia pokrzywdzony traci uprawnienia oskarżyciela (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2015 r., sygn. akt II AKa 102/15, LEX 1724155).

Z uwagi zatem na wystąpienie okoliczności wyłączającej postępowanie, jaką jest brak skargi uprawnionego oskarżyciela, koniecznym stało się uchylenie wyroku Sądu Rejonowego, a następnie umorzenie postępowania.

Orzeczenie o kosztach procesu oparto na zasadzie art. 632 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 640 k.p.k.